Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

ELY-keskusten lausunto asiassa HE 160/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi jätelain, ympäristönsuojelulain, hallinto-oikeuslain ja tuomioistuinlain muuttamisesta

Maria Hakala, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus

Eduskunnan ympäristövaliokunta 25.11.2025

ELY-keskusten lausunto pääpiirteissään

- ELY-keskukset kannattavat hallituksen esitystä pääosin
  - Hallintopäätöksiin siirtyminen selkeää viranomaisten ja hakijoiden kannalta.
  - Asioiden käsittely kahdessa viranomaisessa haasteellista eikä sääntely vastaa täysin valittua mallia.
  - Tarkentamistarpeita myös mm. hakemuksen käsittelyssä ja sääntelyn suhteessa EU-lainsäädäntöön
- Sähköisen asioinnin edistäminen linjassa valtionhallinnon linjausten kanssa
- Lupa- ja valvontaviraston (LVV) riittävät resurssit luokitteluasioiden käsittelyyn tärkeää huomioida
- Siirtymäsäännös lausuntojen ja viranomaisen arvioiden saattamisesta menettelyn piiriin erittäin hyvä ja yhdenvertaisuutta edistävä

Menettelytavat sivutuote- ja EEJ-luokitteluun

- Uusi menettely jätelaissa: Lupa- ja valvontavirasto voi hakemuksesta luokitella aineen tai esineen sivutuotteeksi tai päättää, että se ei ole enää jätettä (EEJ)
- Asia voitaisiin ratkaista myös osana ympäristölupa- tai ilmoitusmenettelyä → LVV tai kunnan ympäristönsuojeluviranomainen toimivaltainen
  - Toimivaltaperuste ratkaista asia muussa kuin luokittelumenettelyssä ei HE:ssä aivan yksiselitteinen: nyt lupaviranomaisen toimivallasta säätävä 5 b §:n 3 momentti esitetään kumottavaksi
  - Säännösten riittävyyttä hyvä vielä tarkastella, jotta toimivalta selkeä

Menettelytavat sivutuote- ja EEJ-luokitteluun

- Luokitteluasioiden käsittely kahdessa eri viranomaisessa ja eri menettelyissä voi vaarantaa ratkaisutoiminnan yhdenmukaisuuden ja toiminnanharjoittajien yhdenvertaisen kohtelun
  - Riittävä asiantuntemus välttämätöntä mm. jätteen teknisistä ja ympäristöominaisuuksista sekä tuotelainsäädännön vaatimuksista
  - Kunnat hyvin erilaisia sekä asiantuntemuksen että tehtävien järjestämisen näkökulmasta
  - Esitetty LVV:n lausunto kunnalle tarpeellinen asiantuntemuksen turvaamiseksi, mutta ei kaikissa tilanteissa riittävä
- Kahden viranomaisen malli voi kuitenkin olla ketterämpi ja nopeampi kuin keskittämisratkaisu

Hakemusmenettely ja asian käsittely

- Kunnan tiedottaminen keskeistä kunnan ollessa toiminnan valvontaviranomainen
  - Esitetään myös hakemuksen vireilletulosta ilmoittamista ja kunnan kuulemista hakemuksesta, jotta kunta voi arvioida ympäristöluvan tai ilmoituspäätöksen muuttamisen tarvetta mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.
- Yleistä etua valvovan viranomaisen määritelmä luokittelupäätöksen muuttamis- ja peruuttamisasioissa (JL 5 f ja 5 g §:t)
  - Kattaako myös kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen, joka on jätelain valvontaviranomainen?

Valitusoikeudet ja suhde EU-sääntelyyn

- Tarve harkita säädettäväksi kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen ja LVV:n yleisen edun valvontayksikön valitusoikeudesta
  - Asia voi koskea kunnan valvomaa toimintaa, lisäksi kunnalla mahdollinen aloiteoikeus muuttamis- ja peruuttamisasioissa
  - Yleisen edun valvontayksikön valitusoikeus olisi linjassa esim. ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaisten lupa-asioiden kanssa.
- Suhdetta EU-sääntelyyn tarkennettava: ovatko luokittelupäätökset voimassa kansallisesti vai myös EU-alueella, jos EU:n tuotesääntelyn kriteerit täyttyvät?
  - Merkitystä sivutuotteiden ja tuotteiden viennin sekä vihreiden jätteiden siirtojen kannalta

Muut huomiot

- Uudesta sääntelystä tiedottaminen olennaista tavoitteiden toteuttamiseksi ja uusiomateriaalien käytön edistämiseksi
- Hakemuksen ja päätöksen laitossidonnaisuus olisi tärkeää päätöksen soveltamisalan selkeyden vuoksi.
- Sakon uhka hakijalle asetettavan selvitys- / kuulemisvelvoitteen tehosteena (JL 5 f ja 5 g §:t) vaikuttaa ympäristölainsäädännössä uudelta menettelytavalta.
  - Hallintolaki sallii jo asian ratkaisemisen hakijan vahingoksi, jos selvitystä ei toimiteta ja kuulemiseen vastata määräajassa → menettelyjen päällekkäisyyttä vielä tarkasteltava?
- Toivotaan selkeyttävää kirjausta valvontaviranomaisesta luokittelupäätösten osalta

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Kiitos!

Maria Hakala, juristi
Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus
Puh. 0295 027 085
maria.hakala@ely-keskus.fi